

TØNDER
KOMMUNE

Miljøgodkendelse af husdyrbrug

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	INDLEDNING	3
2	AFGØRELSE OM MILJØGODKENDELSE	4
3	VILKÅR	5
	3.1. GRUNDFORHOLD	5
	3.1.1. Generelle forhold	5
	3.2. HUSDYRBRUGETS ANLÆG	6
	3.2.1. Landskabelige hensyn	6
	3.2.2. Energiforbrug	6
	3.2.3. Vandforbrug	6
	3.2.4. Affald	6
	3.2.5. Management og egenkontrol	6
	3.3. FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG	7
	3.3.1. Gødningsopbevaring og -håndtering	7
	3.3.2. Driftsforstyrrelser og uheld	7
	3.3.3. Støj.....	7
	3.3.4. Skadedyr	8
	3.3.5. Olie og brændstof	8
	3.3.6. Lys.....	8
	3.3.7. Husdyrbrugets ophør.....	8
	3.3.8. Ammoniak	8
	3.3.9. Lugt	8
4	MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING	9
	4.1. HUSDYRBRUGETS ANLÆG	9
	4.1.1. Stald og anlæg	9
	4.1.2. Landskabelige hensyn	9
	4.1.3. Energiforbrug	10
	4.1.4. Vandforbrug	10
	4.1.5. Affald	10
	4.1.6. Management og egenkontrol	10
	4.2. FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG	11
	4.2.1. Gødningsopbevaring og -håndtering	11
	4.2.2. Spildevand	11
	4.2.3. Transport.....	11
	4.2.4. Driftsforstyrrelser og uheld	12
	4.2.5. Støj.....	12
	4.2.6. Skadedyr	12
	4.2.7. Kemikalier og pesticider.....	12
	4.2.8. Olie og brændstof	13
	4.2.9. Ensilage.....	13
	4.2.10. Foder	13
	4.2.11. Lys.....	13
	4.2.12. Husdyrbrugets ophør.....	13
	4.2.13. Ammoniak	13
	4.2.14. Lugt	15
	4.2.15. Støv	16
	4.3. Bilag I og IV-arter	17
	4.3.1. Bilag I arter	17
	4.3.2. Bilag IV arter.....	17

4.4.	ALTERNATIVE MULIGHEDER	17
5	HØRINGER	18
6	KLAGE VEJLEDNING	18
7	REFERENCER	19

1 INDLEDNING

Koert van der Sluis har den 12. oktober 2016 søgt om miljøgodkendelse på Tingvej 29, 6535 Branderup J.

Godkendelsen bygger på oplysningerne i ansøgningen nr. 92657, version 2 med tilhørende bilag.

Projektet er en lovliggørelse af en udvidelse af staldanlægget på Tingvej 29. Samt en udvidelse af dyreholdet. Udvidelsen af stalden var en nødvendighed fordi fodringsanlægget ved overtagelsen var opslidt. Der er den 6. januar 2014 meddelt godkendelse til ejendommen, men godkendelsen er bortfaldet. Afgørelsen om bortfald er meddelt den 21/12-2016.

Kontaktoplysninger:

Navn: Koert van der Sluis
Adresse: Tingvej 29
Tlf.: 74833024
Mobil: 30313438
E-mail: luxemburg@outlook.dk

Bedriftsoplysninger:

CVR: 27219594
CHR: 51397

Rådgiver: Britt Bjerre Paulsen, LandboSyd

Sagsbehandler Tønder Kommune: Per Hendriksen

KS: Dorte Fabrin

2 AFGØRELSE OM MILJØGODKENDELSE

Tønder Kommune meddeler godkendelse til:

Husdyrproduktion:

Udvidelse fra 140 malkekøer, 155 opdræt af tung race til 223 malkekøer, 35 kvier (2-6 mdr.) og 30 småkalve (0-2 mdr.) samt 3 heste (300-500 kg).

Projekterede anlæg:

Stalden er ombygget i forbindelse med at et gammelt fodersystem skulle udskiftes. For at stalden kan fungere til et større antal malkekøer og med tidsvarende størrelse af sengebåse og gangarealer, udvides stalden med en ekstra række sengebåse og et gangareal mod øst, og et gangareal mod nord. Der indrettes en boks med dybstrøelse i eks. lade. De øvrige eksisterende staldafsnit fortsætter som hidtil. Der indrettes hestestald i en del af det gamle staldanlæg. Den mindste af de to gyllebeholdere tages ud af drift, og der bliver sat teltoverdækning på den store beholder. Der indrettes plads til kalvene i hytter på betonplads ved siden af stalden. Der er tale om en lovliggørelse, da det gamle foderanlæg var forfaldet allerede ved overtagelsen.

Udbringningsarealer:

I godkendelser meddelt efter 2. marts 2017 må der ikke stilles vilkår til udbringningsarealerne¹. Tønder Kommune har derfor ikke forholdt sig til udbringningsarealerne, samt beregninger knyttet til arealerne, såfremt de alligevel skulle være indeholdt i ansøgningen.

Godkendelsen er meddelt efter § 12 i husdyrloven².

Vi vurderer i kapitel 4, at husdyrbruget kan drives på en måde, som er forenelig med omgivelserne, og at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbruget ved at anvende den bedst tilgængelige teknik, når husdyrbruget indrettes og drives som beskrevet i ansøgning med tilhørende miljøreddegørelse og efterlever vilkårene i kapitel 3.

Vi har vurderet at projektet ikke kan påvirke Natura 2000 områder væsentligt eller ødelægge plantearter, yngle- eller rasteområder for bilag IV arter. Vurderingen er foretaget efter §§ 7 og 11 i habitatbekendtgørelsen³.

Hvor intet andet er nævnt, skal vilkårene være overholdt når godkendelsen tages i brug. Husdyrbruget skal leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser uanset indholdet i denne godkendelse. Afgørelsen kan skriftligt påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagevejledning fremgår af kapitel 6.

Per Hendriksen
Miljømedarbejder

Tønder, den 9. august 2017

3 VILKÅR

Godkendelsen meddeles på følgende vilkår:

3.1. GRUNDFORHOLD

3.1.1. Generelle forhold

3.1.1.1. Husdyrbruget godkendes til et maksimalt dyrehold på 223 malkekøer (10412 kg EMK), 65 småkalve (0-6 mdr.) og 3 heste 300-500 kg. (Årsdyr, Tung race), der skal opstaldes om anført i tabellen og vist på figur 1:

Nr.	Staldafsnit	Staldsystem	Dyr	Antal
1	Kostald	Sengestald med spalter og skraber	Malkekøer	198
2	Dybstrøelse	Dybstrøelse	Malkekøer	25
3	Kalvestald	Dybstrøelse	Kalve 2-6 mdr.	35
4	Kalvehytter	Dybstrøelse	Småkalve 0-2 mdr.	30
5	Hestestald	Dybstrøelse	Heste 300-500 kg.	3

Figur 1: Situationsplan for ejendommen, med placering af staldanlæg.

- 3.1.1.2. Projektet skal gennemføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet og med de ændringer, der fremgår af miljøgodkendelsen.
- 3.1.1.3. Et eksemplar af godkendelsen skal være tilgængeligt for de personer, der har ansvaret for husdyrbrugets daglige drift. Herudover skal driftspersonalet være gjort bekendt med godkendelsens indhold.

3.2. HUSDYRBRUGETS ANLÆG

3.2.1. Landskabelige hensyn

- 3.2.1.1. Facaderne på de nye bygningsdele skal opføres i afdæmpede farver og ikke reflekterende materialer, der svarer til farverne på de eksisterende bygninger.

3.2.2. Energiforbrug

- 3.2.2.1. Mælkekøleanlæg skal kontrolleres og vedligeholdes så det kører energimæssigt optimalt.

3.2.3. Vandforbrug

- 3.2.3.1. Drikkevandssystemet skal vedligeholdes så vandspild minimeres.

3.2.4. Affald

- 3.2.4.1. Hvis der opbevares spildolie og andet flydende farligt affald, skal det opbevares indendørs i beholdere der er egnet, dvs. har en stabil udformning, og er lavet af et tæt og solidt materiale.
- 3.2.4.2. Hvis der opbevares fast farligt affald skal det opbevares indendørs på fast og tæt bund.

3.2.5. Management og egenkontrol

- 3.2.5.1. Alle egenkontroller skal samles i en driftsjournal.
- 3.2.5.2. Der skal føres driftsjournal over følgende aktiviteter:
- Dyreholdets størrelse (årsproduktion).
  - Forbrug af el, olie, vand og brændstof.
  - Foderplaner, der viser indholdet af råprotein i foderet.
  - Service på mælkekøleanlæg
  - Drift af spalteskrabere.
- 3.2.5.3. Oplysningerne skal gemmes i minimum 5 år.

3.3. FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

3.3.1. Gødningsopbevaring og -håndtering

- 3.3.1.1. Inden udpumpning af gylle fra staldene skal det sikres, at gyllebeholderne kan rumme den udpumpede mængde gylle.
- 3.3.1.2. Påfyldning af gyllevogne og evt. tømning af gylle i anden beholder, skal foregå under opsyn.
- 3.3.1.3. Hvis der forekommer spild skal det straks opsamles.
- 3.3.1.4. Markstakke med dybstrøelse (kompost) skal placeres min. 100 m fra nabobeboelse på adresse.

3.3.2. Driftsforstyrrelser og uheld

- 3.3.2.1. Hvis der opbevares flydende gødning, skal det opbevares i beholdere, der er egnede. Det område, hvor beholderne står, skal udformes, så den flydende væske tilbageholdes, hvis der sker uheld med beholderne.

3.3.3. Støj

- 3.3.3.1. Den eksterne støjbelastning fra husdyrbrugets bygningsparcel, herunder fra stalden og gyllebeholderen, må ikke overstige følgende værdier, målt på nærmeste naboejendom med tilhørende udendørs arealer i tilknytning til boligen:

	Kl.	Midlingstiden	dB(A)
Mandag-fredag	07-18	8 timer	55
Lørdag	07-14	7 timer	55
Lørdag	14-18	4 timer	45
Søn- og helligdage	07-18	8 timer	45
Alle dage	18-22	1 timer	45
Alle dage	22-07	0,5 timer	40
Spidsværdi	22-07	-	55

De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lydniveauer i dB(A).

Markarbejde med traktorer og landbrugsmaskiner er ikke omfattet af ovennævnte støjgrænser. I forbindelse med høst og korntørring kan grænseværdien om aftenen og om natten forhøjes med 5 dB(A) i høstperioden, dog i højst 6 uger.

3.3.4. Skadedyr

- 3.3.4.1. Der skal udføres en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse i overensstemmelse med gældende retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.
- 3.3.4.2. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes fri for affald, gødning og foderrester.

3.3.5. Olie og brændstof

- 3.3.5.1. Brændstoftanke skal stå på fast bund, så der ikke er mulighed for afløb til kloak, overfladevand eller grundvand.

3.3.6. Lys

- 3.3.6.1. Udendørs lys skal være slukket mellem kl. 23 og kl. 6, dog må der være tændt lys i forbindelse med ud- og indlevering.

3.3.7. Husdyrbrugets ophør

- 3.3.7.1. Ved husdyrbrugets ophør ryddes ejendommen for husdyrgødning, affald, døde dyr, spildevand, foder mv.

3.3.8. Ammoniak

- 3.3.8.1. I kostalden skal der installeres spalteskraber med tilhørende driftsstyring på alle spaltearealer.
- 3.3.8.2. Den samlede foderration til alle malkekøerne må i gennemsnit maksimalt indeholde 157,5 gram total råprotein pr. kg fodertørstof.
- 3.3.8.3. Hvert parti eller slæt af grovfodermidler, der udgør mere end 10 % af FE/ko/dag, skal analyseres for indholdet af råprotein, AAT og PBV. Dette gælder dog ikke frisk græs i sommerperioden. Analyserne skal foretages af et akkrediteret laboratorium.
- 3.3.8.4. Endagsfoderkontrol (EFK) skal foretages fire gange om året. I forbindelse med endagsfoderkontrollen skal indholdet af råprotein, AAT og PBV beregnes for alle fodermidler.
- 3.3.8.5. Foderplaner, analyser, resultater fra endagsfoderkontrollen samt indlægs- og følgesedler fra indkøbt kraftfoder og råvarer skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 3.3.8.6. Den store gyllebeholder skal forsynes med fast overdækning.

3.3.9. Lugt

- 3.3.9.1. Den godkendte husdyrproduktion skal foretages jævnt fordelt over året.

4 MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING

4.1. HUSDYRBRUGETS ANLÆG

4.1.1. Stald og anlæg

Oplysninger om ejendommens fremtidige indretning og drift fremgår af nedenstående skema samt og situationsplanen, (figur 1.)

Nr.	Staldafsnit	Staldsystem	Dyr	Antal
1	Kostald	Sengestald med spalter og skraber	Malkekøer	198
2	Dybstrøelse	Dybstrøelse	Malkekøer	25
3	Kalvestald	Dybstrøelse	Kalve 2-6 mdr.	35
4	Kalvehytter	Dybstrøelse	Småkalve 0-2 mdr.	30
5	Hestestald	Dybstrøelse	Heste 300-500 kg.	3

Det nye staldanlæg, ligger som en forlængelse mod nord og øst på omkring 8 meter.

Generelle lokaliseringskrav jf. § 6 i husdyrloven

Afstand fra staldanlæg til nærmeste naboer og byzone m.v.	Afstand / retning
Eksisterende eller, ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde.	ca. 1,5 km (Ø)
Samlet bebyggelse i Landzone, eller område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende.	ca. 1,5 km (SV)
Nabobeboelse uden Landbrugspligt	ca. 400 m (V)

Afstandskravene i husdyrlovens § 6 er overholdt.

Generelle afstandskrav jf. § 8 i husdyrloven

Afstandskravene i husdyrlovens § 8 er overholdt.

4.1.2. Landskabelige hensyn

Staldudvidelsen vurderes som en bagatelagtig udvidelse af anlægget, der er derfor ikke stillet vilkår om afskærmende beplantning.

Den er opført i samme materialer, højde og farver som den nuværende stald. Det nye tag er eternit ligesom de nuværende bygninger. Der etableres teltoverdækning på den store gyllebeholder.

Vurdering:

Da der kun sker mindre udvendige ændringer af det eksisterende anlæg, og overdækning på gyllebeholder. Vi vurderer derfor, at udvidelsen ikke vil få indflydelse på de landskabelige værdier, herunder de kulturhistoriske og geologiske værdier i området.

Der stilles fastholdende vilkår om udformningen og farver på det ny byggeri.

Med de stillede vilkår om farver og beplantning vurderer vi sammenfattede, at de landskabelige værdier ikke tilsidesættes og at det ny byggeri ikke vil virke forstyrrende i landskabet.

4.1.3. Energiforbrug

Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anses følgende tiltag for at være BAT: Lavenergibelysning, naturlig ventilation, eftersyn og rengøring af ventilatorer samt temperatursyring. Ansøger forventer at energiforbruget vil stige til 150.000 kWh, og et olieforbrug på ca. 4000 l.

Vi vurderer, at der anvendes BAT med hensyn til energibesparende foranstaltninger.

4.1.4. Vandforbrug

Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anses følgende tiltag for at være BAT: Iblødsætning af staldene inden vask, vask med højtrykssensere, brug af drikkestrøg til opsamling af vandspild samt daglig inspektion og reparation af eventuelle lækager.

For at sikre at BAT-niveauet opnås og fastholdes, er der stillet vilkår om vedligeholdelse af drikkevandssystemer. Vi vurderer, at husdyrbruget har indført BAT i relation til ressourceforbruget.

Vi vurderer, at der anvendes BAT med hensyn til vandbesparende foranstaltninger.

4.1.5. Affald

Døde dyr afhentes af DAKA, efter behov.

Når kommunens affaldsregulativ overholdes, vurderer vi, at der tages tilstrækkelige hensyn til omgivelserne, og at mulighederne for genanvendelse og recirkulation udnyttes.

4.1.6. Management og egenkontrol

Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anses følgende tiltag for at være BAT: Træning og uddannelse af medarbejdere, registrering af vand, energiforbrug og foder, affaldsdannelse, anvendelse af handelsgødning og husdyrgødning samt udarbejdelse af gødningsplaner. Vi vurderer at de ovenstående tiltag også er BAT med hensyn til management på kvægbedrifter. Under forudsætning af, at ejendommen drives på den beskrevne måde, vurderer vi, at der anvendes BAT med hensyn til management.

4.2. FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

4.2.1. Gødningsoptag og -håndtering

I henhold til BREF-dokumentet er det BAT

- at tilpasse gødningsmængden arealets størrelse og afgrødernes behov,
- at udsprede gødningen umiddelbart før afgrødernes maksimale vækst og optag af næringsstoffer forekommer,
- at undgå at sprede gødningen, når markerne er mættet med vand, er oversvømmet, frosne eller dækket af sne,
- Ikke at tilføre gødning til stejlt hældende marker,
- Ikke at tilføre gødning på arealer, der støder op til vandløb,
- at sprede gødning så at lugtgener mindskes,
- at opbevare gylle i stabile beholdere eller gyllelaguner med låg/plastikdække eller flydelag.

Samtlige ovenstående punkter er implementeret i dansk lov.

Det fremgår af BAT standardvilkårene, at BAT for udbringning af husdyrgødning er overholdt ved gældende lov og der derfor ikke er grundlag for at fastsætte vilkår.

Der er indsendt en kapacitetserklæring hvor der er redegjort for tilstrækkelig opbevaringskapacitet.

Afledning	(m ³ /år)	Kapacitet	(m ³)
Gylle og pladsvand	6600 m ³	Gyllebeholder	3500
Effekt af overdækning	-300 m ³	Gyllekanaler	1500
I alt	6300 m ³	I alt	5000
Dvs. der afledes i alt 525 m ³ pr. måned til gyllebeholder, opbevaringskapaciteten er derfor 9,5 måneder			

Vi vurderer, at der er taget tilstrækkelig hensyn til omkringboende, så at gødningshåndtering og -opbevaring ikke er til væsentlig gene for omgivelserne. Vi vurderer, at de anvendte udbringningsteknikker og opbevaring af husdyrgødningen lever op til BAT.

4.2.2. Spildevand

Spildevand fra produktionen udgøres af drikkevandsspild, tagvand samt vand fra vask af stalde og maskiner.

Vi vurderer, at spildevandsforholdene er forsvarlige.

Afledning af husspildevand, tagvand fra driftsbygninger og overfladevand til grøft eller vandløb samt nedsivning er ikke omfattet af denne godkendelse, men kræver særskilt tilladelse.

Vand fra plansiloer ledes til den lille gyllebeholder.

4.2.3. Transport

Størstedelen af transporterne er af foder, dyr, mælk og gylle. Antallet af transporter forventes at blive, som det fremgår i tabellen.

Transporter	antal/år
Foder	365
Diesel/fyringsolie	4
Afhentning af døde dyr	12
Flytning af dyr	12
Gyllekørsel	280
Malketransporter	182
Dybstrøelse	12
diverse	12
I alt	Ca. 900

Landbruget har visse behov for transport, som skal tilgodeses.

Vi vurderer, at husdyrbruget i forbindelse med transporterne ikke medfører væsentlige gener.

4.2.4. Driftsforstyrrelser og uheld

Den største risiko for omgivelserne er uheld med gylle. Enten sprængning af beholder eller uheld i forbindelse med håndtering af gylle.

For at minimere risikoen for forurening i forbindelse med den almindelige daglige drift stilles der vilkår til opbevaring og håndtering af gylle, affald og brændstof.

Vi vurderer, at der er taget tilstrækkelige hensyn til omgivelserne ved håndtering af husdyrgødning, affald og brændstof.

4.2.5. Støj

Da husdyrbruget ligger mere end 300 meter fra nærmeste nabobeboelse er der ikke projekteret særlige tiltag for at dæmpe støjklenderne, hvilket heller ikke skønnes nødvendigt.

Vi vurderer, at der er taget tilstrækkelige støjmæssige hensyn til omgivelserne.

4.2.6. Skadedyr

Der vil på ejendommen blive foretaget en effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Det vurderes, at husdyrbruget vil sørge for god staldhygiejne, forsvarlig foderopbevaring, fjernelse af affald, foder og gødningsrester, så at skadedyrsangreb forebygges.

4.2.7. Kemikalier og pesticider

Der findes ingen pesticider eller sprøjteudstyr på ejendommen, da maskinstation varetager sprøjtningen af markerne.

Vi vurderer, at forholdet er forsvarligt, og der stilles derfor ingen vilkår.

4.2.8. Olie og brændstof

Der stilles vilkår om fast underlag, så beholderen ikke vælter. Diesel samt smøreolie bliver opbevaret i overensstemmelse med Olietanks-bekendtgørelsen⁴. Vi vurderer, at dette er tilstrækkeligt for at undgå olieforurening.

4.2.9. Ensilage

Ensilage opbevares på ensilageplads. Der er ikke stillet særlige vilkår for at begrænse generne.

4.2.10. Foder

Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anses følgende tiltag for at være BAT mht. foder: Anvendelse af foderplaner tilpasset dyrenes behov, foderanalyser samt mineralblandinger med lavt fosforindhold. Tønder Kommune vurderer, at ovenstående tiltag også er BAT for kvægfodring. Der fodres med reduceret råprotein i foderrationen. Det gennemsnitlige råprotein indhold er 157,5 gram total råprotein pr. kg fodertørstof på årsbasis. (Svarende til 170,5 gram råprotein pr. foderenhed NORFOR på årsbasis) Vi vurderer, at det ansøgte dermed lever op til BAT.

4.2.11. Lys

For at minimere spredningen af lys, stilles der vilkår om, at porte skal holdes lukket i tidsrummet solnedgang til solopgang, og at udendørs lys skal være slukket mellem kl. 23 og kl. 6, dog må der være tændt lys omkring udleveringsramper i forbindelse med ind- og udlevering. Vi vurderer, at der med de stillede vilkår er taget tilstrækkeligt hensyn til de landskabelige værdier og de omkringboende.

4.2.12. Husdyrbrugets ophør

Ved evt. ophør af husdyrproduktionen skal anlægget tømmes for dyr og gødning. Rester af kemikalier samt andet affald, maskiner og andet materiel skal bortskaffes efter kommunens affaldsregulativ. Vi vurderer, at der er taget tilstrækkelige hensyn til landskabet og forureningsfare ved ophør.

4.2.13. Ammoniak**BAT-niveau****Kostald**

Stalden udvides med ca. 5 meter mod nord, og 7 meter mod øst. Antallet af Køer i stalden øges til 198 stk. Vi vurderer, at emissionsniveauet for den del, der udgør udvidelsen, svarer til "nyanlæg" i vejledningen. For den eksisterende del er emissionsniveauet fastlagt ud fra de vejledende grænseværdier for staldsystemer, der ikke skal renoveres.

Dybstrøelse

Dybstrøelsesafsnittet udvides ikke, men antallet af køer i stalden øges til 25 stk. Emissionsniveauet er fastlagt ud fra de vejledende grænseværdier for staldsystemer, der ikke skal renoveres.

Beregning af BAT-niveau

Tønder Kommune har fastlagt et BAT-emissionsniveau på 2252 kg N/år ud fra "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" – beregningen fremgår af ansøgningen.

BAT-redegørelse

Ansøgeren har benyttet følgende tiltag for at opnå BAT-niveau:

- Etablering af skrabere på alle spaltegulve, medfører en reduktion af ammoniakemissionen fra hver spaltestald på ca. 25 %
- Reduceret råprotein i fodrationen på 157,5 gram total råprotein pr. kg fodertørstof på årsbasis.

Det fremgår af ansøgningen, at den samlede ammoniakemission fra husdyrbruget udgør 2005 kg N/år.

BAT-vurdering

Idet ammoniakemissionsniveauet for det ansøgte projekt er lavere end det fastlagte BAT-niveau, vurderer vi, at projektet lever op til bedste tilgængelige teknik.

For at sikre at BAT-niveauet overholdes, er der stillet vilkår om spalteskraber og om fordøjeligt råprotein i fodrationen.

Det generelle ammoniakreduktionskrav på anlægget.

Kravet til begrænsning af ammoniakfordampningen opfyldes ved spalteskrabere i kostald og fordøjeligt råprotein i fodrationen.

Ammoniakfølsom natur⁵ (kategori 1, 2 og 3).

Nærmeste kategori 1 natur, som omfatter ammoniakfølsomme naturtyper inden for habitatområder, ligger ca. 2,6 km nordvest for anlægget. Det drejer sig om areal i Mandbjerg skov. Der er foretaget en beregning af ammoniaknedfaldet (depositionen) på dette område, som viser, at totaldepositionen er 0,0 kg N ha/år.

Nærmeste kategori 2 natur, som omfatter ammoniakfølsomme naturtyper uden for habitatområder, ligger ca. 140 meter sydøst for anlægget. Det drejer sig om en nedbrudt højmose. Der er foretaget en beregning af ammoniakdepositionen på dette område, som viser at totaldepositionen er 1,0 kg N ha/år. Dermed overskrides beskyttelsesniveauet ikke.

Nærmeste kategori 3 natur, ligger ca. 110 sydøst for anlægget, området ligger i mosaik med kategori 2 naturen beskrevet ovenfor. Kategori 3 natur omfatter øvrige ammoniakfølsomme naturtyper, som ikke er omfattet af kategori 1 eller 2. Det er bl.a. heder, moser og overdrev omfattet af naturbeskyttelseslovens⁶ § 3 og ammoniakfølsomme skove. Der er foretaget en beregning af ammoniakdepositionen på dette område, som viser at merdepositionen er negativ.

Beskyttelsesniveauet for ammoniakdeposition er derfor overholdt.

Ammoniakdeposition på Natura 2000-områder:

Nærmeste Natura 2000 område, er Mandbjerg skov, hvor der er lavet en ammoniakberegning, der er beskrevet ovenfor, der viser en totaldeposition på 0. Afstanden er 2,6 km. Andre Natura 2000 områder ligger længere væk.

Vi vurderer, at det ansøgte projekt ikke kan få negativ virkning på Natura 2000 området, herunder de arter og naturtyper, som området er udpeget for at beskytte. Vi vurderer også, at det ansøgte projekt ikke i kumulation med andre projekter vil få negativ virkning på udpegningsgrundlaget som følge af ammoniak.

Tønder Kommune konkluderer, at det efter habitatbekendtgørelsen ikke er nødvendigt at foretage en miljøkonsekvensvurdering.

Ammoniakdeposition fra anlægget på områder omfattet af NBL § 3

Syd for anlægget, ligger flere områder, der er beskyttet efter NBL § 3. Det er moser, vandhuller og enge.

It-ansøgningssystemets beregninger viser, at totaldepositionen falder. Vi vurderer derfor, at der ikke vil ske en tilstandsændring af naturområderne, som følge af udvidelsen af husdyrbruget.

4.2.14. Lugt

Der er foretaget en beregning af lugten efter henholdsvis den nye lugtvejledning og FMK-vejledningen⁷. Geneafstanden fastsættes i hvert enkelt tilfælde på baggrund af den længste geneafstand beregnet efter de to vejledninger.

Beregningen viser, at der inden for genekriteriet på 15 OU/m³ ikke ligger enkeltboliger, og at der inden for genekriteriet på 7 OU/m³ ikke ligger hverken samlet bebyggelse i landzone eller områder, der i en lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner eller lignende. Ligeledes viser beregningerne, at der inden for genekriteriet på 5 OU/m³ ikke ligger nogen byzone eller sommerhusområder.

Ejendomme med landbrugspligt er ikke omfattet af det generelle beskyttelsesniveau. Det vil sige, at de ikke indgår i vurdering af, om der ligger enkeltboliger eller samlet bebyggelse inden for de beregnede geneafstande.

Nærmeste bolig uden landbrugspligt, der ikke ejes af ansøger, er Tingvej 33, der ligger ca. 420 meter øst for anlægget.

For at begrænse lugtgenerne stilles der vilkår om, at der ikke må opbevares dybstrøelse i markstak inden for 100 m fra beboelser.

Under forudsætning af, at vilkår overholdes, vurderer vi, at der er taget tilstrækkelige hensyn til de omkringboende.

4.2.15. Støv

Den største kilde til støvgenerne skønnes at være interne transportere, håndtering af foder og halm. Der stilles ikke vilkår om, at reducere støvgener. Vi vurderer, at de omkringboende, på grund af afstanden, er tilstrækkeligt sikret mod væsentlige daglige støvgener, og at støv kun i sjældne tilfælde f.eks. i forbindelse med høst vil give anledning til gener uden for ejendommen. Der stilles derfor ingen vilkår.

4.3. Bilag I og IV-arter

4.3.1. Bilag I arter

Tingvej 29 ligger ikke i fuglebeskyttelsesområde. Nærmeste fuglebeskyttelsesområde er Lindet skov ca. 10 km mod vest.

Det vurderes på den baggrund, at projektet ikke vil kunne påvirke bilag I arter.

4.3.2. Bilag IV arter

I habitatdirektivets bilag IV er opført en række dyre- og plantearter, som skal ydes streng beskyttelse overalt i deres naturlige udbredelsesområde, også uden for de udpegede habitatområder. Det indebærer for dyrearternes vedkommende blandt andet, at yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges, og for planternes vedkommende blandt andet, at arterne ikke må indsamles, plukkes eller ødelægges.

Der foreligger ikke konkrete feltobservationer af bilag IV arter i projektområdet eller i den umiddelbare nærhed.

Tønder Kommune vurderer, at projektet ikke vil have en negativ indflydelse på de forskellige arter, da der ikke ændres på vandhuller, sten- og jorddiger eller andre potentielle levesteder for padder eller krybdyr. Der fjernes ikke gamle bygninger og fældes ikke store træer, der kunne være levested for flagermus. Der sker ikke større fysiske ændringer i forbindelse med projektet, der kan være til skade for bilag IV-arter eller andre fredede eller rødlistede arter.

Det vurderes på den baggrund, at projektet ikke vil medføre, at yngle- og rasteområder for bilag IV arter beskadiges eller ødelægges.

4.4. ALTERNATIVE MULIGHEDER

Vi vurderer, at husdyrbruget kan miljøgodkendes på baggrund af oplysninger om ønsket indretning og drift, derfor er der ikke brug for alternativer.

5 HØRINGER

Idehøring

Ansøgningen blev annonceret på kommunens hjemmeside den 9. maj 2017. Der har ikke været henvendelser i forbindelse med annonceringen.

Høring af parter, naboer og andre berørte

Lugtkonsekvenszonen for ejendommen er på 284 meter. Der er ingen nabobeboelser inden for denne afstand af anlægget.

Dermed vurderer vi, at der ikke er andre parter i sagen end ansøger.

6 KLAGEVEJLEDNING

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Bemærk at klagenævnet 1. februar 2017 har skiftet navn, så der kan være flere steder, hvor det stadig står navngivet som Natur- og Miljøklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på 900 kr. som privatperson og 1.800 kr. som virksomhed eller organisation (2016-niveau). Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget senest onsdag d. 6 september 2017.

Du kan vælge at få denne afgørelse prøvet ved domstolen. Retssagen skal være anlagt inden 6 måneder fra den dag, afgørelsen er meddelt.

Hvis afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i tilladelsen eller helt at ophæve tilladelsen. Hvis tilladelsen udnyttes inden klagefristens udløb – og inden en eventuel klage er afgjort af klagemyndigheden – sker udnyttelsen på virksomhedens ansvar.

7 REFERENCER

---

¹ Jf. § 10, stk. 10 i Lov nr. 204 af 28-02-2017 om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse, lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og forskellige andre love

² Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13-05-2016 af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, med seneste ændringer

³ Bekendtgørelse nr. 926 af 27-06-2016 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

⁴ Bekendtgørelse nr. 1611 af 10-12-2015 om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines

⁵ Bekendtgørelse nr. 211 af 28-02-2017 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, bilag 3.

⁶ Lovbekendtgørelse nr. 121 af 26-01-2017 af lov om naturbeskyttelse, med seneste ændringer

⁷ Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, udgivet af FMK, 2. udgave